

LONDONAJS AVIŽIE

Nr. 1819.

16. aprīl.

1982.

KĀPINĀTAIS TERRORS

PRETESTĪBASKUSTĪBALATVIJĀ 1981. GADĀ

Pasaules brīvo latviešu apvienības informācijas raksts

(PBLA-IB) Aizvadītajā gadā okupētajā Latvijā notikušas vairākas atklātas akcijas cīņā par elementārajām cilvēka tiesībām. Bieži atklātā sadursmē ar padomju varas iestādēm nonāk tie cilvēki, kas nolēmuši Padomju savienību atstāt. 1981. gada jūnija sākumā Rīgā uz vienu gadu labošanas darbos ar 20% atvilkumu no algas notiesāja Lotāru Stūri, kas jau 13 gadus cīnās par tiesībām atstāt PSRS. Stūre rakstījis neskaitāmas vēstules iestādēm un sabiedriskām organizācijām ar lūgumu palīdzēt viņam un viņa ģimenei atstāt Padomju savienību. Valsts Drošības komitejas (VDK) darbinieki 1981. g. 13. aprīlī viņa dzīvoklī Kuldīgas ielā 55 izdarīja kratīšanu un tur it kā atrada pretpadomju materiālus, kas apmelojot padomju iekārtu. Uz atrasto dokumentu pamata Stūri notiesāja. Tomēr viņš nav atpūšies no sava nodoma atstāt Padomju savienību un cīņu šai virzienā turpina.

1981. gadā konfliktā ar padomju varas iestādēm nonākuši divi brāji rīdzinieki Oskars un Viesturs Kaminski. Viņu māte, Rīgas Medicīnas institūta lektore Lolita Velmere 1979. gadā palika Amerikā un kopā ar laiku cīnās par abu dēlu tiesībām

miem nācās ciest nevis vainīgajiem, bet pašam Tomsonam, jo izrādījās, ka visā šajā korupcijas tīklā bija iesaistīta arī Maskavas rajona attiecīgā milicijas nodaļa un Rīgas pilsētas prokuratūras atbildīgi darbinieki, kā Krīgena un citi. Tomsons 1981. gada 8. janvārī rakstīja PSRS ģenerālprokuroram un PSRS Tautas kontroles komitejas priekšsēdētājam lūgumu aizstāvēt viņu pret varas iestāžu patvaļu. Pret Tomsonu Rīgā tika vērstas dažādas terora metodes – gan fiziskas, gan psiholoģiskas, mēģinot no viņa izspiest nepatiesas liecības. Ziņas par Tomsonu uz rietumiem nosūtījusi kāda LKP biedru grupa vēstījumā visu zemju komunistiskajām partijām un AN Cilvēka tiesību komitejai. Šai vēstulē LKP biedru grupa lūdza aizstāvēt partijas biedru Pēteri Tomsonu, jo viņa dzīvība Rīgā ir apdraudēta. Cik zināms, šie palīdzības saucieni ierobežojuši varas iestāžu patvaļu, un Tomsons pagaidām fiziski apdraudēts netiek.

Tāpat atklātā konfliktā ar varas iestādēm bieži nonāk atsevišķu reliģisko grupu pārstāvji vai baznīcas aktivisti. Tā 23. martā Rīgā notika kratīšana beģin-

Skolotājas E. Zeiles-Anusas vadītais Minsteres Latviešu ģimnazijas koris un orķestris Kultūras dienu sarīkojumā Vestfāles mākslas mūzeja zālē. T. Spoga foto.

Minsteriešu lielais sniegums

MINSTERES LATVIEŠU ĢIMNAZIJAS KULTŪRAS DIENAS

Jau trešo gadu pēc kārtas Minsteres Latviešu ģimnazija pārsteidza tautiešus ar plašām Kultūras dienām pavasarī. Mēs vēl atceramies pārsteigumu, ko MLĢ jaunieši skolotājas Edītes Zeilas-Anusas vadībā sagādāja pagājušās vasaras Minchenes Latviešu dziesmu die-

gumu pat veciem teātra entuziastiem.

Kultūras dienu galvenais sniegums bija dziesmu un deju uzvedums „Es mācēju danci vest“. Uzvedumu savāca, iestudēja un vadīja MLĢ mūzikas skolotāja Edīte Zeile-Anusa; tautas dejas apmācīja students Andrejs Neimanis.

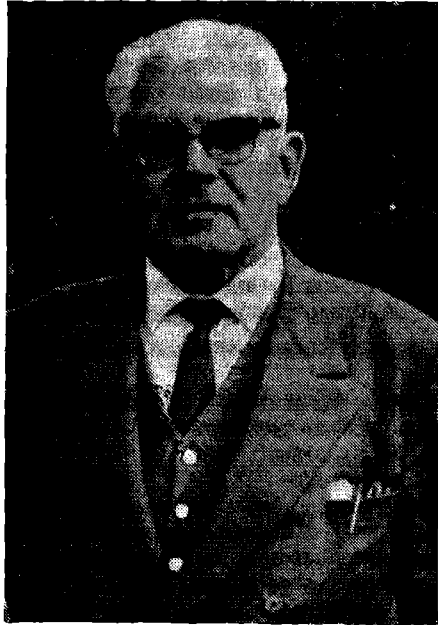
stokrats

era 90 gadi

kas skaņ Latvijā neatkarības laiku, jau nodots iespēšanai. Gaidīsim to.

Laikraksta apcerējumā nav iespējams atvert visu Plensnera nesavtīgo devu Latvijas likteņgaitu griežos vai tuvāk pakavēties pie šī gara aristokrata rakstura iezīmēm. Bet vienu lai atminam: cīņā ar svešām ideoloģijām - vai tā bija marksistu politiku, uzspiežot tautām komūnismu, vai vācu tieksme izplesties austrumu virzienā - šai cīņā latviešu patriots Aleksandrs Plensners atdevis sevi visu darbam par neatkarīgu nacionālu latviešu valsti. Kādā dzejoli jubilārs gadus pielīdzina ūdens skrējienam uz jūru. Lai pāri ūraļai viņu šodien suminām.

Roderiks Pavasars.

Aleksandrs Plensners.

Dziedātāji un dejotāji Dziesmu svētkos Līdās

5. Eiropas latviešu dziesmu svētkiem līdz šim pieteikti 410 kopu dziedātāji, 192 deju kopu dalībnieki un pāri par 100 dziedātāju un instrumentālistu jaunatnes sarīkojumā.

ELJA'S MĀKSLAS LOTERIJA

ELJA rīko mākslas loteriju. Savus darbus ziedojuši jaunie mākslinieki, profesionāļi un amatieri. Izložē būs 19 darbinājamie un amatieri.

NAUDA MEKL GRIB T JUS

«Latviešu fonds mekl savu vietu mūsu kultūras dzīvē», ar to apakšvirsrakstu Londonas Avizes 26. februāra numur iespiests Ojra Celles raksts par kļūdu mūsu problēmām: ir daudz naudas, ko Latviešu fonds varētu izdalīt tēkotjiem, tomēr radusies zināma neapmierinātība paša fonda vadītāju, tātad viņa atbalstītāju aprindās. O. Celle savā rakstā to ar skaidri pasaka, citādams fonda priekšsēdētāja Andra Padega vārdus - būtu jāatrod veids, «kādā Fondam vislabāk iemērt nozīmīgu un atbildīgu lomu mūsu kultūras dzīvē». Tiklīdz citi A. Padega vārdi, ka esot jānoskaidro, «kā virzīt Fonda finanšu spēkus, lai tas netiktu izdalīts starp maziem darbiem un lai to neuzsūktu jau ievadītās pasākumi, kas var būtoti svarīgi, bet kurus latviešu sabiedrība jau ir atzinusi un kurām līdzekļi tiek pieejami ar no citiem avotiem». To var izprast, ka naudas atbalsti daždiem koncertiem, izstādēm, teātrā izrādēm utml. tiek gan atzīptar nozīmīgiem, taču ne par tiem, ka rezultāts rastos kādas paliekamas, lieliskas vērtības.

Kā tad ir realitē? Lieli, nozīmīgi darbi gan vēlamies, bet tie ne rodas, ne ar var rasties - ja to autoriem nav pietiekama materiāla pamata eksistencei. Ja kāds, teiksim, gados jauns zinātnieks vai zinātniece ar var atauties nodarboties ar kādām problēmām, kam sakars ar Latviju un mūsu tautu, tad parasti viņš (vai viņa) to dara saziņas ar savu studiju vietu, ar savu institūtu, augstskolu, universitāti utml. Tādā darbā tad ir stipri droša garantija, ka speciālisti to (event. varbūt pielabotu) atzīs par pietiekami kvalificētu un, vismaz daudz gadījumos, ar palīdzību pētīs, ka tas tiek iespiests kādā žurnālā, rakstu krājuma vai pat atsevišķā grāmatā.

Pavisam cita lieta ir kļūdu par visu darbu sastrādāt un tad lēgt kāda fonda atbalstu. Ir jau dzirdētas pazobāšanas: lai censonispa emot ubaga tārbu un ejot lēgties pie kungiem. Bet tie, viņa izcēlto plū apsverot, taču varot neatzīt šā darba «vērtību un vajadzību» (kā tas lasās mūsu Latviešu fonda izdotā «Informācija un norādījums projektu pieteikjiem»). Viņi varot arī šaubīties, «vai projekts iztur kvalitātes mērķu, ir savlaicīgi un nepieciešams» (turpat).

Tie ir lēpni un lieli vārdi.

Autori: Jānis A. Annus N.A., Anna Dāle, Mārtiņš Dāle, Ruta Danenbergsonē, Sarma Draviņa un Juris Kalniņš, Laimonis Juris G., Anika Grīna, Andris Grīnbergs,

stenb - kurām autoram tad nu ir patika un vajadzība ielēgties, lai viņa pū rezultātu par „nepieciešamu” ar atzīst! Pie tam projekta pieteikumā vāls sniedz dažādas ziņas par pašu lēguma iesniedzēju, viņa kvalifikāciju, motivāciju un darbu izvēlētā laukā. Ja nu tas tomēr ir autors, kas spēj sarakstīt lielu un nozīmīgu darbu?...

Visai kritiskais balss dzirdētas ar par kļūdu fondu prasībām katru gadu, piemēram, uz lēgumu, iesniegt pūrskatu (pie tam «publicēšanai piemērotā formā») par darba gatavošanas vai publicēšanas gaitu un izdevumiem, bez tam prasot, lai autors pašs beigās iesniedz galveno iēsi, event. pat ar rētinu kopijām. Kurš zinātnieks gan var atauties izlietot laiku tādā veidā, kas emto un izdoto naudas summu permanentai grāmatdabai, lēgumu krāšanai, šīrošanai, glabāšanai kādos speciālos vākos, aizsūtīt pūrskatu norakstu sakopšanai, pie tam ar vāldāždo vāstu un norakstu archvizāšanai utml. Izlietotais, var tūteikt ar - izniekotais laiks, darba stundu vērtība aplēsts, daudzkrāt var tūpūrsniegt pieširt naudas pabalsta apmērus.

Visā kultūras zems ir tradīcija, kā kāda fonda atbalstītājam publicējam to ar pateicību ar atzīmi. Vāldā citas atzīmes, piemēram, kāda fonda paša simbola vai pazīmes iespiešana, cittautiešu acs var likties ar stipri provinciāla. Pie tam dažkrāt var notikt, kā kāds tās darbs tiek publicēts kādā krājuma kopā ar citu autoru rakstiem.

Vai kāds cits rēcbas veids var tūvair kā sekmēt un stimulēt latviešu kultūras dzīvē nozīmīgu darbu rašanos?

(Beigas 5. lpp)

manē, Daina Liepiņa, Laimonis Mieriņš, Pēteris Pūmalis, Indra Sinka, Silvija Sinka, Ruta Strobele, Juris Trauciņš.

Mākslas darbu kopējā vērtība ap 10.000 Zv.kr. Attēlos redzami trīs no izložējamiem mākslas darbiem:

1. Jānis A. Annus N.A., „Ereboš”. Mākslinieks Jānis Annus dzimis Rīgā 1935. gadā mākslinieku ģimenē. Mākslas studijas Ņujorkā, papildināties Romā. Izstādes ASV, Kanadā, Itālijā, Vācijā. Dzīvo Minsterē.

2. Juris Jostiņš, „Sieviete”. Dzimis 1962. gadā Anglijā. Studē inženierzinātnēs. Mākslas nozare: zīmēšana. Dzīvo Notinghamā.

3. Andra Lasmane, „Mākonis”. Dzimis 1957. gadā Zviedrijā. Studējusi filmu zinātnēs Stokholmas universitātē; fotokola. Strādā laikrakstu fotolaboratorijā. Dzīvo Stokholmā.

un apkaņo šo ideju ietaimniecības - imperālistiskās buržuācījas politiskās idejas. Notikumi Polijā ir spilgts piemērs, kas rāda, cik asa ir šī cīņa, ideju karš tur jau draudēja pārvērsties pilsoņu karā ar asins izliešanu, un tikai ārkārtēji pasākumi, kuŗus veica valdība, izglāba poļu nāciju no lielas tragēdijas.

Ari mēs dzīvojam nemitīga ideoloģiska kara apstākļos - to pret mūsu zemi, pret Latviju organizē vispasaules kapitāls un tā kalpi un pakalpiņi.

Mūsu deviņi puīši, kas arī vēl „padsmitnieki“, ir jau tajos gados, kad sāk aktīvi iepazīt politiskās idejas. Skola un skolotāji cenšas viņiem dot bruņojuma mūsu sociālistiskās idejas, kas arvien vairāk gūst piekrišanu pasaulē, jo pretstatā kapitālistiskajām idejām tās nes tautām brīvību un taisnīgumu. Bet viņi kaut kāda apstākļa dēļ tās meklē „barikāžu otrā pusē“.

„KAITĪGAS IDEJAS“

Konkrēti runa ir par latviešu buržuāzijas idejām, kas ideoloģiski un arī praktiski valdīja divdesmitajos un trīsdesmitajos gados Latvijā. No tām viņu apziņas limenis ir spējis paņemt tikai dažas, bet ar to arī pieticis, lai izdarītu milzīgu politisku secinājumu, proti, ka tagadējā Latvija ir sliktāka par veco, pirmskaŗa Latviju. Mūsu puīšiem buržuāziskās Latvijas darbaļaužu nabadzība un posts šķiet tik pievilcīgs, ka viņi vēlas restaurēt veco, buržuāzisko kārtību, kas proklamēja 1918. gada 18. novembri. Jā, šo datumu viņi zina un domā, ka tad esot nodibināta Latvijas valsts.

Guntis S., Haralds B. un citi stāsta, ka viņi interesējoties par vēsturi, bet diemžēl bez kādas iedziļināšanās un vēstures situāciju un notikumu analīzes. Neko nav dzirdējuši, kā 1918. gada 18. novembrā aktu vērtēja paši tā laika buržuāziskie politiķi, kas droši vien sirsnīgi pasmietos, ja dzirdētu Haralda B. patriotisko dižošanas ballītē meitenei Annai: „Es 18. novembrim par godu nēsāju sarkanbaltsarkanus bikšturus!“

Jā, arī mēs par šiem Haralda sarkanbaltsarkanajiem bikšturiem varam tikai pavipsnot, bet Haraldam un viņa draugiem šie bikšturi ir jau kaut kas vairāk - tie stiepjās nevis uz pleciem, bet uz galvu, uz viņu pasaules uztveri, uz 18. novembrā ideālu. Jā, tagad mūsu pedagogiem ir iemesls uztraukties: vai tā ir

dzīvotu tikai sterili ģemāņi? Pajautāsim to viņiem pašiem. Vislabāko un visplašāko skaidrojumu deva Guntis S.:

SATIKŠANĀS AR RIETUMU JAUNIEŠIEM

- Kopš astotās klases esmu pazīstams ar Dainu Mjartānu, kas pirms trim gadiem izbrauca uz VFR (Rietumvāciju) un tur pašlaik dzīvo. Sarakstos ar viņu rēgulāri. No vēstulēm uzzināju par Dainu Mjartāna draudzeni Sandru Grošu. Viņa 1981. gada aprīlī atbrauca uz Rīgu kopā ar Arnoldu Kārķlu vai Kārķliņu. Sandra Groša man piezvanīja pa telefonu, numuru bija pateicis Dainis Mjartāns, un uzlūdza mani uz viesnīcu Latvija. Istabu tagad neatceros. Stāvs, šķiet, bija astotais. Savā istabā viņa mani iepazīstināja ar Arnoldu Kārķlu no ASV. Iepazīšanās notika, trešajā reizē apņemot viņu viesnīcā. Kad tiku iepazīstināts, sapratu, ka viņš par mani daudz zina un palaujas uz mani kā uz nacionālistiski noskaņotu jauniešu. Vispirms viņš man iedeva vienu grāmatu, tad vienu brošūru un pamācīja, lai tās izlasot un pēc tam dodot citiem lasīt. No viņa arī uzzināju, ka viņš ir ievējis vēl citas grāmatas, kuŗas izdalījis cilvēkiem. Tad viņš atklāti lika man priekšā ievākt ziņas par pārtikas apgādes grūtībām, kultūras apspiešanu, folkloras ansambļu vajāšanu, aicināja kādu informāciju pie rakstīt. Viņš teica, ka pēc kāda laika atbraukšot kāds no emigrantiem, sameklēsot mani, pasveicināšot no Arnolda un tad šim cilvēkam es savāko informāciju nodošot. Pēc emigrantu aizbraukšanas nolēmu aktīvi darboties... -

Kā redzat, Guntis stāsta saraustīti, bet, noklausoties arī pārējo puīšu stāstījumu, aina kļūst skaidra: viņi tiešām ir iekļuvuši tās ideoloģiskās diversijas virpuļos, kuŗu latviešu emigrantu politikāni organizē pret mūsu valsti un mūsu tautu. Atcerēsīties - pēn par spiegošanu emigrantu politikāņu uzdevumā tika notiesāti Juris Būmeisters un Dainis Lismanis. Tagad atklājas, ka viņi organizējuši diversiju pret mūsu jauniešiem.

SKREJLAPAS UN TO NOZĪME.

Sarunā noskaidrojās, ka reizē ar suvenirmantiņām Guntis S. un draugi ir pieņēmuši arī ievestās politiskās idejas. Kā saka, importanta vienmēr labāka par savējo! Bet šai importantai, idejai ir sava īpašība - tā aicina uz darbību.

saujamiņiks, viņi agaidas, ka no padomju azimuta ir pamatīgi novirzījušies. No dzīves puīši tomēr bija guvuši kādu labu mācību: ja esi kļūdiņies, tad brīvprātīgi atzīsti to! -

Šis Padomju Jaunatnes raksts rāda, ka „buržuāziskās idejas“, kuŗām pēc Rīgas politisko uzraugu apgalvojuma „spēka nav“, radījušas lielu uztraukumu un sasprindzinātu rīcību Stūra namā.

VIKTORS LEONOVŠ

no Rīgas, kas dzīvoja 1947. g. Walterdingen, England, lūgts rakstīt: Mr. O. Valujevs, 2 Lenox Ct., Apt. 702, Suffern, New York 10901 U.S.A.

NAUDA MEKL GRIB T JUS

(Turpin jums no 3. lpp.)

Ši iet, ka liel kas vai maz kas palbsta naudas summas vajadz tu uztic t k dai instit cijai, kas sp tu r koties ne p c stingra reglamenta un ar komplic - t m balsošan m, bet daudz elast g k. T dai, kas sp tu atrast ar speci listus, kuri tad t l k var tu mekl t, uziet, rosin t un, ja vajadz gs, pat ar saviem padomjiem tieši vad t k dus gados jaunu kus p tniekus. B tu ar nepieciešams, ja dom par plaš kiem, v rt giem pas kumiem, izveidot pašas darba grupas. T d m par vad t ju (galveno redaktoru) b tu j aicina k ds sts attiec g s nozares speci - lists, vi am (vai vi ai) par pal giem samekl jot kompetentas personas. T , piem ram, nesen R g izdota jauna latviešu valodas pareizrakst bas v rdn ca, galvenajam redaktoram (L. Cepl tim) dodot pal g v l tr s valodnieces. T d veid ar it lieki darbi var tikt paveikti viena vai divu gadu laik .

Noteikti j pasv tro, ka, k du pr v ku zin tnis ku p t jumu sagatavojot, jau t ri tehnisku darbu vien san k milzums: materi lu apzin šana, v kšana, fotokop šana, sij šana, grup šana, melnraksta uzskic šana, tad pati uzrakst šana, korrekt ru las šana utj. Labi saprotams - ja grib, lai liel ki, paliekamas noz mes darbi rastos, tad ne vien pašiem autoriem, bet ar tehniskajiem l dzstr dneikiem jau savlaic gi b tu sag d jams materi ls atbalsts eksistencei.

Ir ar jaut jums, vai fondi nepabalst - tajiem autoriem nevar tu pras t k du iespiest darba eksempl ru skaitu. Ja tie ir stipri d rgi un, praktiski emot, m su trimdnieku aprind s daudziem nenop rkami (t di ir, piem ram, Fene a latviešu valodas gramatika), vai tad fondi nevar tu tos stiem interesentiem, vispirm k rt jau gados jauniešiem, padal t ar k du sti pr vu atlaidi?

Nav šaubu, ka m su fondu liel nau - da var tikt pietprat gi izmantota - ar v rt giem un paliekamas noz mes izdevumiem. Bet tad naudas pieš iršanas un nor inu sist m un jaunu autoru samekl šan un financi l atbalst šan j - mekl jauni, lab ki, elast g ki ce i.

K rliis Dravi š.

Dieva mierā aizgājis mūsu ilggadīgais draugs

Jānis Lipsts

miris 1982. gada 11. martā,
Aplabāts Koventrijā, 18. martā.

Sēro

Alma un Stans Jačuki
un kaimiņi.